Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

23. října 2025*

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Nařízení (EU) č. 1215/2012 – Článek 25 odst. 1 – Dohoda o příslušnosti v subdodavatelské smlouvě – Postoupení pohledávky vyplývající ze smlouvy – Dovolatelnost dohody o příslušnosti nabyvatelem pohledávky vůči dlužníkovi – Podmínky“

Ve věci C-682/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Odvolacího soudu v Kluži (Curtea de Apel Cluj, Rumunsko) ze dne 25. října 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 15. listopadu 2023, v řízení

E. B. sp. z o.o.

proti

K. P. sp. z o.o.,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení: I. Ziemele, předsedkyně senátu, A. Kumin (zpravodaj) a S. Gervasoni, soudci,

generální advokát: D. Spielmann,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za E. B. sp. z o.o.: D.-V. Ceauşu a A. Cristescu, avocați,

– za K. P. sp. z o.o.: H. Bora, avocat, M. Ostrowski, radca prawny, a R.-E. Stuparu, avocată,

– za švýcarskou vládu: M. Kähr a L. Lanzrein, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi: A. Biolan a S. Noë, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: rumunština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 25 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1, dále jen „nařízení Brusel Ia“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi E. B. sp. z o.o. a K. P. sp. z o.o., dvěma společnostmi založenými podle polského práva ve věci příslušnosti rumunských soudů k rozhodování o žalobě E. B. proti K. P. podané k nim na základě dohody o příslušnosti uzavřené mezi posledně uvedenou společností a E. S.A., společností založenou podle rumunského práva, která postoupila E. B. pohledávku, jež je předmětem uvedené žaloby.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení (EU) č. 44/2001

3 Článek 23 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42, dále jen „nařízení Brusel I“) stanovoval:

„Dohodnou-li se strany, z nichž alespoň jedna má bydliště na území členského státu, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy tohoto členského státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu. Pokud se strany nedohodnou jinak, je tato příslušnost výlučná. Taková dohoda o příslušnosti musí být uzavřena

a) písemně nebo ústně s písemným potvrzením nebo

b) ve formě, která odpovídá zvyklostem zavedeným mezi těmito stranami, nebo

c) v mezinárodním obchodě ve formě, která odpovídá obchodním zvyklostem, které strany znaly nebo musely znát a které strany smluv tohoto druhu v daném odvětví obchodu obecně znají a pravidelně se jimi řídí.“

Nařízení Brusel Ia

4 Body 15, 16 a 19 odůvodnění nařízení Brusel Ia uvádějí:

„(15) Pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost by měla být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně vymezených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného spojujícího prvku. Sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost.

(16) Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti. Existence této úzké vazby by měla posílit právní jistotu a předejít možnosti, aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jehož příslušnost nemohl rozumně předpokládat. […]

[…]

(19) Pokud jde o volbu příslušného soudu, měla by být respektována smluvní volnost stran s výjimkou smluv týkajících se pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, u kterých je možnost volby příslušných soudů omezena, aniž by tím byla dotčena výlučná kritéria pro určení příslušnosti stanovená tímto nařízením.“

5 Článek 4 odst. 1 nařízení stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

6 Článek 5 odst. 1 nařízení uvádí:

„Osoby, které mají bydliště v některém členském státě, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“

7 Podle článku 25 téhož nařízení platí následující:

„1. Bez ohledu na bydliště stran, dohodnou-li se tyto strany, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy některého členského státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu, pokud tato dohoda není z hlediska své věcné platnosti podle práva tohoto členského státu neplatná. Pokud se strany nedohodnou jinak, je tato příslušnost výlučná. Tato dohoda o příslušnosti musí být uzavřena:

a) písemně nebo ústně s písemným potvrzením;

b) ve formě, která odpovídá zvyklostem zavedeným mezi těmito stranami, nebo

c) v mezinárodním obchodě ve formě, která odpovídá obchodním zvyklostem, které strany znaly nebo musely znát a které strany smluv tohoto druhu v daném odvětví obchodu obecně znají a pravidelně se jimi řídí.

[…]

4. Dohody o příslušnosti ani obdobná ustanovení v zakládací listině trustu nemají právní účinek, jsou-li v rozporu s články 15, 19 nebo 23 nebo pokud mají soudy, jejichž příslušnost má být vyloučena, podle článku 24 výlučnou příslušnost.

5. Dohoda o příslušnosti, která je součástí smlouvy, je považována za dohodu nezávislou na ostatních ustanoveních smlouvy.

[…]“

Vnitrostátní právo

Rumunské právo

8 Článek 1068 odst. 1 zákona č. 134/2010 o občanském soudním řádu (Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă) ze dne 1. července 2010 (opětovně vyhlášený v *Monitorul Oficial al României*, části I, č. 247 ze dne 10. dubna 2015) (dále jen „rumunský občanský soudní řád“) zní:

„Ve věcech majetkových se strany mohou dohodnout na soudu příslušném k rozhodnutí již vzniklého nebo budoucího sporu ze vztahu s mezinárodním prvkem. Dohoda může být uzavřena písemně, telegramem, telexem, faxem nebo jiným komunikačním prostředkem, který může být písemným důkazem této dohody. Není-li dohodnuto jinak, je příslušnost zvoleného soudu výlučná.“

9 Článek 1071 uvedeného řádu stanoví:

„1. Soud, u něhož bylo zahájeno řízení, ověří svou mezinárodní příslušnost i bez návrhu v souladu s vnitrostátními pravidly příslušnosti. Pokud konstatuje, že není příslušný ani on, ani jiný rumunský soud, odmítne žalobu jako žalobu, která nespadá do příslušnosti rumunských soudů, s výhradou použití článku 1070. Proti rozhodnutí soudu lze podat opravný prostředek k soudu vyššího stupně.“

2. Mezinárodní nepříslušnosti rumunských soudů se lze dovolávat v kterékoli fázi řízení, a to i přímo v rámci opravného prostředku. […]“

Polské právo

10 Článek 509 odst. 2 občanského zákoníku (ustawa – Kodeks cywilny) ze dne 23. dubna 1964 (Dz. U. č. 16, položka 93) ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „polský občanský zákoník“) stanoví, že „nabyvatel získává s pohledávkou i práva s ní spojená, zejména pohledávku z titulu úroků z prodlení“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

11 E. B. a E. PL., dvě společnosti založené podle polského práva, uzavřely dne 24. března a 24. července 2017 dvě smlouvy, z nichž první se týkala přípravy pozemku za účelem výstavby nového závodu na výrobu výrobků ze dřeva v Polsku a druhá výstavby této továrny. Na základě těchto smluv se E. PL zavázala E. B. poskytnout zejména služby související s projektováním stavby a provést základové práce pro stavbu.

12 Dne 4. března 2017 uzavřela E. PL. subdodavatelskou smlouvu s E. S.A., společností založenou podle rumunského práva. Dne 10. července 2017 pak uzavřela posledně uvedená subdodavatelskou smlouvu s K. P., společností založenou podle polského práva (dále jen „dotčená subdodavatelská smlouva“). Posledně uvedená smlouva obsahuje doložku o příslušnosti, podle níž „veškeré spory budou řešeny soudem místa sídla smluvní strany“ (dále jen „dotčená doložka o příslušnosti“), aniž by byl upřesněn přesný význam výrazu „smluvní strana“.

13 Všechny čtyři smlouvy uvedené ve dvou předchozích bodech obsahují doložku, že se řídí polským právem.

14 Smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 16. prosince 2021, uzavřenou mezi E. S.A. a E. B. s účastí E. PL., postoupila E. S.A. společnosti E. B. pohledávku na náhradu škody ve výši 14 050 878,35 polských zlotých (PLN) (přibližně 3 289 311 eur) (dále jen „dotčená pohledávka na náhradu škody“), kterou E. S.A. údajně měla vůči K. P. z důvodu, že posledně jmenovaná řádně nesplnila smluvní povinnosti vyplývající z dotčené subdodavatelské smlouvy.

15 Dne 21. prosince 2021 podala E. B. na K. P. žalobu k Specializovanému soudu v Kluži (Tribunalul Specializat Cluj, Rumunsko), kterou se domáhala uspokojení dotčené pohledávky na náhradu škody navýšené o úroky z prodlení. Na podporu této žaloby se E. B. dovolávala smluvní i deliktní odpovědnosti společnosti K. P. K odůvodnění podání žaloby k Specializovanému soudu v Kluži (Tribunalul Specializat Cluj) se opírala o dotčenou doložku o příslušnosti, přičemž měla za to, že uvedený soud je příslušný jakožto soud, v jehož obvodu má E. S.A. sídlo.

16 K. P. na svou obranu vznesla námitku mezinárodní nepříslušnosti rumunských soudů. Pokud jde o její deliktní odpovědnost, K. P. tvrdila, že dotčená doložka o příslušnosti není v této oblasti použitelná a je třeba vycházet z čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia, z nějž plyne příslušnost polských soudů, jelikož k údajné škodné události došlo v Polsku. Pokud jde o její smluvní odpovědnost, K. P. tvrdila, že E. B., která je ve vztahu k dotčené subdodavatelské smlouvě v postavení třetí osoby, se dotčené doložky o příslušnosti nemůže dovolávat.

17 Rozsudkem ze dne 19. prosince 2022 Specializovaný soud v Kluži (Tribunalul Specializat Cluj) této námitce nepříslušnosti vyhověl, a uvedenou žalobu proto pro nepříslušnost rumunských soudů odmítl. Dne 11. dubna 2023 podala E. B. proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek k Odvolacímu soudu v Kluži (Curtea de Apel Cluj, Rumunsko), který je předkládajícím soudem.

18 E. B. v podstatě tvrdí, že souhlas s doložkou o příslušnosti vyjádřený nabyvatelem pohledávky vzniklé ze smlouvy obsahující tuto doložku postačuje bez ohledu na okamžik, kdy takový souhlas vyjádří, k tomu, aby tato doložka vyvolávala účinky, jelikož původní smluvní partner převodce, vůči němuž je uvedená doložka uplatňována, není nucen udělit nový souhlas, jelikož ten vyjádřil již při uzavření této smlouvy. V takovém případě vnitrostátní soud určený touto doložkou již nemusí zkoumat, zda na uvedeného nabyvatele přešly práva a povinnosti převodce, jelikož takové ověření je relevantní pouze v situaci, kdy vůči témuž nabyvateli doložku o příslušnosti sjednanou ve smlouvě, na jejímž základě vznikla postoupená pohledávka, hodlá uplatnit dlužník z této pohledávky. V projednávaném případě přitom E. B. jakožto nabyvatel dotčené pohledávky na náhradu škody nejenže proti použití dotčené doložky o příslušnosti nic nenamítá, ale dokonce se jí dovolává. Mimoto, jelikož E. B. má postavení nabyvatele pohledávky vyplývající z dotčené subdodavatelské smlouvy, v níž je tato doložka obsažena, není namístě použít judikaturu Soudního dvora týkající se situací, v nichž třetí osoba neměla k doložce o příslušnosti, kterou vůči ní hodlala uplatnit jedna z původních smluvních stran, žádný vztah.

19 K. P. tvrdí, že doložka o soudní příslušnosti může vyvolávat účinky pouze mezi původními stranami smlouvy, a nikoli vůči třetím osobám, jako je i nabyvatel pohledávky vzniklé z této smlouvy, a to s ohledem na *intuitu personae* takové doložky, která je výsledkem jednání mezi těmito původními stranami. V případě sporu je nezbytné ověřit, zda jsou nabyvatel pohledávky vzniklé z původní smlouvy a původní dlužník doložkou o soudní příslušnosti obsaženou v této smlouvě vázáni, přičemž tato skutečnost musí být předmětem samostatného přezkumu, jelikož taková doložka má ve vztahu k uvedené smlouvě autonomní povahu. Mimoto na základě zásady autonomie vůle se třetí osoba nemůže vůči osobě, která podepsala doložku o soudní příslušnosti, této doložky dovolávat, neboť její souhlas s uvedenou doložkou byl dán s ohledem na právní vztah s jejím smluvním partnerem a byl omezen na její vztahy s ním. Konečně vzhledem k tomu, že článek 25 nařízení Brusel Ia, který se týká ujednání o soudní příslušnosti, má povahu výjimky z pravidel příslušnosti stanovených tímto nařízením, a je tedy třeba jej vykládat a uplatňovat restriktivně, je třeba mít za to, že existence „dohody mezi stranami, které založily příslušnost soudu členského státu k rozhodování sporů z určitého právního vztahu“ ve smyslu tohoto ustanovení, musí být konstatována u samotných stran sporu.

20 Předkládající soud uvádí, že v projednávaném případě se E. B. jakožto nabyvatel dotčené pohledávky na náhradu škody dovolává dotčené doložky o příslušnosti, a využívá tedy práva spojeného s dotčenou subdodavatelskou smlouvou, které hodlá uplatnit vůči K. P. jakožto původnímu dlužníkovi, který s danou doložkou původně při podpisu této smlouvy souhlasil, ale že jakožto nabyvatel této jediné pohledávky nevstoupila do všech práv a povinností E. S.A. plynoucích z uvedené smlouvy.

21 Mimoto předkládající soud uvádí, že podle čl. 509 odst. 2 polského občanského zákoníku, o který se E. B. opírá na podporu svého opravného prostředku a jak jej vykládá Nejvyšší soud (Sąd Najwyższy, Polsko), postoupení pohledávky vede nejen k přechodu práva na pohledávku do majetku nabyvatele, ale rovněž k převodu práv s ní spojených, včetně práva dovolávat se použití doložky o příslušnosti, která je obsažena ve smlouvě, jejíž nesplnění vedlo ke vzniku dotčené pohledávky. Naproti tomu postoupení pohledávky neznamená přechod závazků převodce vůči původnímu dlužníkovi na nabyvatele.

22 V této souvislosti se předkládající soud zabývá tím, zda je třeba článek 25 nařízení Brusel Ia vykládat v tom smyslu, že kritéria vzešlá z judikatury Soudního dvora v souvislosti s analýzou pro účely určení, zda se doložka o příslušnosti použije na vztah mezi jednou z původních stran smlouvy, do níž je tato doložka vložena, a osobou, která je ve vztahu k této smlouvě třetí stranou, se uplatní v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci, která mu byla předložena.

23 V tomto ohledu předkládající soud zdůrazňuje skutečnost, že na rozdíl od této věci se věcech, ve kterých byly vydány rozsudky ze dne 7. února 2013, Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62), ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), a ze dne 18. listopadu 2020, DelayFix (C-519/19, EU:C:2020:933), týkaly doložky o příslušnosti, která byla uplatňována vůči třetí osobě, která s ní neposkytla souhlas při jejím sjednání a bránila se jejímu použití.

24 Stejně tak předkládající soud uvádí, že ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 28. června 2017, Leventis a Vafeias (C-436/16, EU:C:2017:497), se sice doložky o příslušnosti dovolávala osoba, která měla ve vztahu ke smlouvě, do níž byla tato doložka vložena, postavení třetí strany, tato však neměla s původními stranami smlouvy žádný funkční vztah odůvodňující převzetí práv

vyplývajících z této smlouvy nebo uvedené doložky. Kromě toho judikatura Soudního dvora týkající se věcí souvisejících se specializovanými oblastmi, zejména oblastmi konosamentů a pojistných a společenských smluv, není obecně přenositelná na libovolný druh smlouvy.

25 Podle předkládajícího soudu ze zásady autonomie vůle vyplývá, že doložka o příslušnosti může mít účinky pouze ve vztahu mezi stranami, které ji původně sjednaly. Jeví se mu tedy, že osoba, která má ve vztahu ke smlouvě, do níž byla taková doložka vložena, postavení třetí strany, se navzdory tomu, že získá určitá práva na pohledávky vyplývající z této smlouvy, této doložky nemůže dovolávat.

26 Konečně se předkládající soud zabývá tím, zda je námitka původního smluvního partnera rozhodující v rámci posuzování použitelnosti doložky o příslušnosti obsažené ve smlouvě, kterou uzavřel s převodcem pohledávky vzniklé z nesplnění této smlouvy, a dovolávané třetí osobou jakožto nabyvatelem této pohledávky. Uvedený soud si přeje případně rovněž vědět, zda je k tomu, aby se tato třetí osoba mohla této doložky platně dovolávat, nezbytné, aby dlužník jako původní smluvní partner v tomto ohledu vyjádřil nový souhlas.

27 Za těchto podmínek se Odvolací soud v Kluži (Curtea de Apel Cluj) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Lze článek 25 nařízení [Brusel Ia] vykládat v tom smyslu, že nabyvateli pohledávky vyplývající ze smlouvy na stavební práce přiznává právo uplatnit doložku o příslušnosti obsaženou v této smlouvě vůči původní smluvní straně, pokud smlouvou o postoupení došlo v souladu s vnitrostátním právem použitelným na spor ve věci samé k převodu pohledávky a jejího příslušenství, nikoli však závazků vyplývajících ze smlouvy?

2) Je v takovém případě, jako je výše uvedený případ, pro určení příslušného soudu relevantní námitka strany, která doložku o příslušnosti podepsala a proti níž byla podána žaloba? Je nutný nový souhlasný projev vůle této strany, a to před zahájením soudního řízení či souběžně s ním, k tomu, aby nabyvatel v postavení třetí strany mohl tuto doložku uplatnit?“

K předběžným otázkám

28 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 25 odst. 1 nařízení Brusel Ia musí být vykládán v tom smyslu, že se třetí osoba jakožto nabyvatel pohledávky na náhradu škody vzniklé v důsledku nesplnění smlouvy obsahující doložku o příslušnosti může této doložky dovolávat vůči dlužníkovi z této pohledávky jakožto původní smluvní straně pro účely žaloby na uspokojení uvedené pohledávky a bez souhlasu tohoto dlužníka v situaci, kdy v souladu s vnitrostátním právem použitelným na tuto smlouvu, jak je vykládáno vnitrostátní judikaturou, postoupení pohledávky vede nejen k přechodu práva na pohledávku do majetku nabyvatele, ale rovněž k převodu práv spojených s uvedenou pohledávkou, včetně práva dovolávat se použití dohody o příslušnosti obsažené v uvedené smlouvě.

29 Z článku 25 odst. 1 první věty nařízení Brusel Ia vyplývá, že „bez ohledu na bydliště stran, dohodnou-li se tyto strany, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy některého členského státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu, pokud tato dohoda není z hlediska své věcné platnosti podle práva tohoto členského státu neplatná“.

30 Toto ustanovení neupřesňuje, zda je možné doložku o příslušnosti použít mimo okruh smluvních stran na třetí osobu, která je stranou následné smlouvy a zcela nebo částečně na ni přešla práva a povinnosti jedné ze stran původní smlouvy (rozsudek ze dne 25. dubna 2024, Maersk a Mapfre España, C-345/22 až C-347/22, EU:C:2024:349, bod 47 a citovaná judikatura), ani zda se taková třetí osoba může dovolávat takové doložky vůči některé z těchto původních smluvních stran.

31 Nic to však nemění na tom, že čl. 25 odst. 1 nařízení Brusel Ia jako hmotněprávní podmínku platnosti jednoznačně vyžaduje, aby se strany „dohodly“ na příslušnosti soudu nebo soudů členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, bod 35).

32 Podle ustálené judikatury je přitom třeba ustanovení článku 25 nařízení Brusel Ia ohledně podmínek, jež jsou v něm stanoveny, vykládat v rozsahu, v němž vylučují jak příslušnost určenou na základě obecné zásady soudní příslušnosti podle bydliště žalovaného upravené v článku 4 tohoto nařízení, tak zvláštní příslušnost stanovenou v článcích 7 až 9, striktně (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, bod 34 a citovaná judikatura).

33 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že soud, jenž ve věci rozhoduje, má proto povinnost přezkoumat *in limine litis*, zda ustanovení, jež mu přiznává příslušnost, bylo skutečně předmětem souhlasu původních stran smlouvy, který musí být vyjádřen jasně a přesně, přičemž formy vyžadované čl. 25 odst. 1 nařízení Brusel Ia mají v tomto ohledu zajistit, aby byl tento souhlas skutečně poskytnut. Z toho plyne, že doložka o příslušnosti obsažená ve smlouvě může vyvolávat účinky pouze ve vztazích mezi stranami, které s uzavřením této smlouvy souhlasily (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. listopadu 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, body 41 a 42, jakož i citovaná judikatura).

34 V souladu s judikaturou Soudního dvora však doložka, se kterou osoba, která má ve vztahu ke smlouvě postavení třetí strany, nesouhlasila, na ni může být uplatněna pouze v případě, kdy podle vnitrostátního práva rozhodného pro meritum věci, které je určeno na základě pravidel mezinárodního práva soukromého soudu, u něhož bylo zahájeno řízení, tato osoba vstoupila do všech práv a povinností původní smluvní strany (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, bod 65, a ze dne 18. listopadu 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, bod 47 a citovaná judikatura).

35 A naopak osoba, která má ve vztahu ke smlouvě obsahující doložku o příslušnosti postavení třetí strany, musí mít možnost dovolávat se této doložky vůči původní smluvní straně za týchž podmínek, za kterých by se tato posledně uvedená strana mohla doložky dovolávat vůči ní, tedy pokud na ni přešla veškerá práva a povinnosti druhé původní strany smlouvy.

36 V opačném případě by totiž dlužníkovi jakožto původnímu smluvnímu partnerovi bylo přiznáno více práv, než měl před postoupením pohledávky, jelikož nyní by se mohl rozhodnout, že dohodou o příslušnosti uzavřenou s převodcem již nebude vázán (obdobně viz rozsudek ze dne 25. dubna 2024, Maersk a Mapfre España, C-345/22 až C-347/22, EU:C:2024:349, bod 62 a citovaná judikatura).

37 Takové řešení je nezbytné s ohledem na cíle sledované nařízením Brusel Ia, jak vyplývají zejména z bodů 15 a 16 jeho odůvodnění, podle nichž unijní normotvůrce zamýšlel přijmout pravidla pro určení příslušnosti, která jsou vysoce předvídatelná a transparentní, a posílil tak právní jistotu a usnadnil řádný výkon spravedlnosti. Soudní dvůr proto opakovaně rozhodl, že na podporu

těchto cílů, zejména cíle právní jistoty, je třeba posílit právní ochranu osob usazených v Unii tím, že umožňuje žalobci snadno určit soud, u něhož může podat žalobu, a zároveň žalovanému rozumně předpokládat, u kterého soudu může být žalován (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, body 38 a 39, jakož i citovaná judikatura).

38 Takové cíle by přitom mohly být ohroženy, kdyby dovolatelnost doložky o příslušnosti ve vztahu mezi jednou z původních stran smlouvy obsahující tuto doložku a osobou, která je ve vztahu k této smlouvě třetí stranou, závisela na tom, zda se jí tím, že se obrátí na určený soud, jako první dovolává jedna z těchto původních stran, nebo tato třetí osoba, což by nastalo, kdyby se uvedená třetí osoba nemohla doložky vůči původním stranám dovolávat za týchž podmínek, za jakých by se téže doložky vůči ní mohly v souladu s judikaturou uvedenou v bodě 34 tohoto rozsudku dovolávat tyto strany.

39 Z toho vyplývá, že v situaci, kdy původní strana smlouvy obsahující doložku o soudní příslušnosti nesouhlasila s tím, aby vůči ní tuto doložku taková třetí osoba uplatnila, se tato třetí osoba nicméně může uvedené doložky vůči této původní smluvní straně dovolávat, pokud na ni z druhé původní smluvní strany přešla veškerá práva a povinnosti vyplývající z téže smlouvy.

40 S výhradou ověření, jejichž provedení přísluší předkládajícímu soudu, v projednávané věci nejenže K. P. jakožto dlužník postupované dotčené pohledávky na náhradu škody neposkytla výslovný souhlas s tím, aby vůči ní E. B. uplatnila dotčenou doložku o příslušnosti, ale posledně uvedená společnost ani nevstoupila do všech práv a povinností E. S.A. plynoucích z dotčené subdodavatelské smlouvy. Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, totiž vyplývá, že se E. S.A. omezila na to, že společnosti E. B. postoupila dotčenou pohledávku na náhradu škody

41 Podle informací poskytnutých předkládajícím soudem však Nejvyšší soud (Sąd Najwyższy) ve své judikatuře vykládá čl. 509 odst. 2 polského občanského zákoníku, který se jak vyplývá z bodu 13 tohoto rozsudku, použije na všechny smlouvy uzavřené mezi účastníky původního řízení v tom smyslu, že postoupení pohledávky vede nejen k přechodu práva na pohledávku do majetku nabyvatele, ale rovněž k převodu práv spojených s touto pohledávkou, a sice v projednávané věci dotčené pohledávky na náhradu škody, včetně práva dovolávat se použití dohody o příslušnosti obsažené ve smlouvě, jejíž nesplnění vedlo ke vzniku pohledávky.

42 Předkládající soud se proto táže, zda čl. 25 odst. 1 nařízení Brusel Ia brání takové vnitrostátní judikatuře, z níž vyplývá, že vůči dlužníkovi jakožto původní smluvní straně se osoba, která je třetí stranou ve vztahu ke smlouvě, do níž je vložena doložka o příslušnosti, může platně této doložky dovolávat jakožto nabyvatel pohledávky vyplývající z této smlouvy, přestože neposkytl souhlas s tím, aby vůči ní tato třetí osoba uvedenou doložku uplatnila.

43 V souladu s judikaturou Soudního dvora uvedenou v bodě 33 tohoto rozsudku může doložka o příslušnosti vložená do smlouvy v zásadě vyvolávat účinky pouze ve vztazích mezi stranami, které souhlasily s uzavřením této smlouvy. Je nicméně třeba upřesnit, že cílem této judikatury je chránit osoby, které jsou třetí stranou ve vztahu k takové smlouvě spíše než původní smluvní strany.

44 Lze-li totiž prokázat, že původní smluvní strany skutečně souhlasily s tím, že ve věci sporů vzniklých ze smlouvy obsahující doložku o příslušnosti budou touto doložkou vázány (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. dubna 2024, Maersk a Mapfre España, C-345/22 až C-347/22, EU:C:2024:349, bod 51 a citovaná judikatura), nenacházejí se tyto původní smluvní strany

v situaci srovnatelné se situací, ve které se nachází osoba, která je ve vztahu ke smlouvě třetí stranou, jíž byla postoupena pohledávka vyplývající z této smlouvy, ale která s uvedenou doložkou nesouhlasila, takže není namístě jim přiznat tutéž ochranu jako takové osobě.

45 Mimoto, jak plyne z judikatury Soudního dvora týkající se čl. 23 odst. 1 nařízení Brusel I, cílem omezení rozsahu dohody o příslušnosti jen na spory z právního vztahu, v rámci kterého byla taková doložka uzavřena, je zabránit tomu, aby byla jedna strana překvapena tím, že bude založena příslušnost určitého soudu pro spory, které mají původ v jiných vztazích, než v rámci kterého byla příslušnost soudu dohodnuta (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, bod 68 a citovaná judikatura). Vzhledem k tomu, že článek 25 nařízení Brusel Ia, který podle tabulky uvedené v příloze III tohoto nařízení článku 23 nařízení Brusel I odpovídá, obsahuje rovněž výraz „vzniklý nebo budoucí spor z určitého právního vztahu“, lze tuto judikaturu přenést na čl. 25 odst. 1 nařízení Brusel Ia (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, bod 45 a citovaná judikatura).

46 Spor týkající se vymáhání pohledávky na náhradu škody z titulu odpovědnosti jedné z původních stran smlouvy obsahující doložku o příslušnosti za zaviněné nesplnění této smlouvy má přitom původ právě v právním vztahu, v jehož rámci byla tato doložka sjednána, takže tato původní smluvní strana nemůže být překvapena, že je za účelem tohoto vymáhání žalována u soudu určeného uvedenou doložkou, i kdyby tato pohledávka byla postoupena osobě, která je ve vztahu ke smlouvě třetí stranou.

47 Jak navíc vyplývá z judikatury Soudního dvora uvedené v bodě 36 tohoto rozsudku, je třeba zabránit tomu, aby postoupení pohledávky vyplývající ze smlouvy obsahující doložku o příslušnosti mělo za následek přiznání většího rozsahu práv původnímu smluvnímu partnerovi převodce, než měl před tímto postoupením.

48 Proto je třeba mít za to, že v případě postoupení pohledávky vyplývající ze smlouvy obsahující doložku o příslušnosti musí dlužník, jakožto původní smluvní partner převodce, zůstat v zásadě touto doložkou nadále vázán.

49 Nic to však nemění na tom, že ani tento původní smluvní partner se na základě tohoto postoupení nesmí dostat do méně příznivé situace. Jinými slovy, tuto doložku je třeba vykládat v takovém smyslu, aby se zabránilo jakékoli situaci, ve které by uvedený smluvní partner mohl být žalován u jiných soudů, než na které by se na jejím základě mohla obrátit druhá původní smluvní strana.

50 Takový výklad totiž umožňuje podpořit cíl právní jistoty sledovaný nařízením Brusel Ia a připomenutý v bodě 37 tohoto rozsudku, jelikož žalovanému zaručuje, že bude schopen přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován, a to nezávisle na tom, zda došlo k případnému postoupení pohledávky vyplývající ze smlouvy obsahující doložku o příslušnosti.

51 Kromě toho je třeba uvést, že cílem nařízení Brusel Ia je stejně jako v případě nařízení Brusel I, které nahradilo, zaručit dodržování práva na obhajobu, zajistit spravedlivou rovnováhu mezi právy žalobce a žalovaného, jakož i v co největším možném rozsahu chránit žalované s bydlištěm na území Evropské unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. listopadu 2011, Hypoteční banka, C-327/10, EU:C:2011:745, body 33, 46 a 48). Tyto cíle se odrážejí zejména v čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel Ia, v zásadě, že osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být

bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu, a v čl. 5 odst. 1 tohoto nařízení v omezení situací, v nichž tytéž osoby mohou být výjimečně žalovány u soudů jiného členského státu.

52 Na druhé straně se původní smluvní strany mohou rovnou výslovně dohodnout, že se vůči nim v případě postoupení pohledávky vzniklé z uvedené smlouvy třetí osobě nelze doložky o příslušnosti vložené do této smlouvy dovolávat

53 Z bodu 19 odůvodnění nařízení Brusel Ia totiž vyplývá, že unijní normotvůrce měl v úmyslu upřednostnit dodržování zásady autonomie vůle, takže je třeba s výhradou výjimek stanovených v čl. 25 odst. 4 tohoto nařízení ve spojení s články 15, 19 a 23, pokud jde o pojistné, spotřebitelské a pracovní smlouvy, a dále soudů s výlučnou příslušností v souladu s tímto čl. 25 odst. 4 ve spojení s článkem 24 nařízení, respektovat volbu stran (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, body 56 a 64).

54 Naopak, jak vyplývá z bodu 48 tohoto rozsudku, při neexistenci takové výslovné dohody v případě postoupení pohledávky vyplývající ze smlouvy obsahující doložku o příslušnosti musí dlužník jakožto původní smluvní partner převodce zůstat touto doložkou nadále vázán a nemůže se jednostranně bránit jejímu použití, pokud nabyvatel této pohledávky podá žalobu k soudu určenému uvedenou doložkou za účelem vymáhání uvedené pohledávky.

55 V projednávaném případě se E. S.A. a K. P. jakožto původní strany dotčené subdodavatelské smlouvy prostřednictvím dotčené doložky o příslušnosti dohodly, že pro spory vzniklé z této smlouvy, včetně sporu o dotčenou pohledávku na náhradu škody vyplývající z uvedené smlouvy, bude příslušný „soud místa sídla smluvní strany“. Z předkládacího rozhodnutí přitom vyplývá, že E. B. se jakožto nabyvatel této pohledávky obrátila na tentýž soud, na který by se na základě této doložky mohla obrátit E. S.A., kdyby prvně uvedené tuto pohledávku nepostoupila, takže se nejeví, že by se K. P. dostala v důsledku tohoto postoupení do méně příznivé situace. A dále ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, nevyplývá, že by se tyto původní strany dohodly, že v případě postoupení pohledávky vyplývající z dotčené subdodavatelské smlouvy se vůči nim nabyvatel nemůže uvedené doložky dovolávat. S výhradou ověření předkládajícím soudem se tudíž jeví, že v rámci sporu v původním řízení je E. B. oprávněna se za účelem vymáhání dotčené pohledávky na náhradu škody vůči K. P. téže doložky dovolávat.

56 S ohledem na všechny předcházející úvahy je třeba na položené otázky odpovědět tak, že čl. 25 odst. 1 nařízení Brusel Ia musí být vykládán v tom smyslu, že třetí osoba jakožto nabyvatel pohledávky na náhradu škody vzniklé v důsledku nesplnění smlouvy obsahující doložku o příslušnosti se může této doložky dovolávat vůči dlužníkovi z této pohledávky jakožto původní smluvní straně pro účely žaloby na uspokojení uvedené pohledávky a bez souhlasu tohoto dlužníka v situaci, kdy v souladu s vnitrostátním právem použitelným na tuto smlouvu, jak je vykládáno vnitrostátní judikaturou, postoupení pohledávky vede nejen k přechodu práva na pohledávku do majetku nabyvatele, ale rovněž k převodu práv spojených s uvedenou pohledávkou, včetně práva dovolávat se použití dohody o příslušnosti obsažené v uvedené smlouvě, ledaže by se původní smluvní strany výslovně dohodly, že se vůči nim v případě postoupení pohledávky vzniklé z uvedené smlouvy třetí osobě nelze této doložky dovolávat.

K nákladům řízení

57 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Článek 25 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

musí být vykládán v tom smyslu, že

třetí osoba jakožto nabyvatel pohledávky na náhradu škody vzniklé v důsledku nesplnění smlouvy obsahující doložku o příslušnosti se může této doložky dovolávat vůči dlužníkovi z této pohledávky jakožto původní smluvní straně pro účely žaloby na uspokojení uvedené pohledávky a bez souhlasu tohoto dlužníka v situaci, kdy v souladu s vnitrostátním právem použitelným na tuto smlouvu, jak je vykládáno vnitrostátní judikaturou, postoupení pohledávky vede nejen k přechodu práva na pohledávku do majetku nabyvatele, ale rovněž k převodu práv spojených s uvedenou pohledávkou, včetně práva dovolávat se použití dohody o příslušnosti obsažené v uvedené smlouvě, ledaže by se původní smluvní strany výslovně dohodly, že se vůči nim v případě postoupení pohledávky vzniklé z uvedené smlouvy třetí osobě nelze této doložky dovolávat.

Podpisy